<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==

ગુજરાત વડી અદાલતમાં અમદાવાદ ખાતે

પ્રથમ અપીલ નં. ૨૬૩૬/૨૦૦૮

સાથે

પ્રથમ અપીલ નં. ૨૬૩૭/૨૦૦૮

સાથે

પ્રથમ અપીલ નં. ૨૯૦૧/૨૦૦૮ સાથે

પ્રથમ અપીલ નં. ૨૯૦૨/૨૦૦૮

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જયંત પટેલ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જી.બી. શાહ

======================================

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા
૨	પત્રકારને રીફર કરવામાં આવશે કે નહીં?	હા
૩	શું માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની ખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના

======================================

ઓરિએન્ટલ ઇન્શ્યોરન્સ કો. લિ. .....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

પલ્લવીબેન હરસુખભાઈ સોરઠિયા તે હરસુખભાઈ એલ. ની વિધવા અને

૧૦....પ્રતિવાદી(ઓ)

======================================

હાજરી: અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફથી શ્રી મૌલિક જે. શેલત, વકીલ (શ્રી સુરેશએમ. શાહ), પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ થી ૪ કાઢી નાખેલ, પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૫, ૭ તરફથી શ્રી મેહુલ એસ. શાહ, વકીલ, પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ થી ૪ તરફથી શ્રી સંદીપ સી. શાહ, વકીલ, પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧૧ તરફથી નોટિસ તામિલ, પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૬, ૮ થી ૧૦

===

કોરમઃ માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જયંત પટેલ

અને માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ જી.બી.શાહ

તારીખ : ૩૧/૦૩/૨૦૧૫/ ૦૧/૦૪/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો (પ્રતિ : માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જયંત પટેલ)

૧. આ બધી અપીલો ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપેલા સામાન્ય ચુકાદા અને વળતર આદેશમાંથી ઉદ્ભવે છે અને તે પણ એક જ સામાન્ય અકસ્માતમાંથી ઉદ્ભવેલી હોવાથી, તેમનો એકસાથે વિચાર કરવામાં આવે છે.

૨. કેસના સંક્ષિપ્ત તથ્યો પરથી એવું જણાય છે કે તા. ૨૧/૧૧/૨૦૦૦ના રોજ જ્યારે અવસાન પામેલ હરસુખભાઈ સોરઠિયા, મુલજી લાધાભાઈ હડિયા સાથે

સ્કૂટર પર પાછળ બેસેલા મુસાફર તરીકે જઈ રહ્યા હતા, અને મુલજી લાધાભાઈ હડિયા નોંધણી ક્રમાંક જીજેડબલ્યુ–૧૨–ડી–૯૧૭૧ ધરાવતું સ્કૂટર ચલાવી રહ્યા હતા, ત્યારે તેઓ લગભગ ૬:૦૦ વાગ્યે નારાયણ ફાર્મ નજીક પહોંચ્યા, તે સમયે નોંધણી ક્રમાંક જીયુએક્સ–૯૫૯૪ ધરાવતી એક ફિયાટ કાર સામેથી આવી અને સ્કૂટર સાથે અથડાઈ તેમજ નોંધણી ક્રમાંક જીજે–૧૨–ઈ–૯૯૩૬ ધરાવતી એક ફિયાટ યુનો કાર સાથે પણ અથડાઈ. પરિણામે, અવસાન પામેલ હરસુખભાઈ તેમજ મુલજીભાઈને ઈજાઓ થઈ. ત્યારબાદ, હરસુખભાઈ ઈજાઓને કારણે મૃત્યુ પામ્યા જ્યારે સ્કૂટર ચલાવી રહેલા મુલજીભાઈને ગંભીર ઈજાઓ થઈ. દાવા અરજીઓ પરિવારના આધારિત સભ્યો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી

હરસુખભાઈ દ્વારા રૂપિયા ૧ કરોડના વળતર માટે દાખલ કરાયેલ મોટર અકસ્માત દાવો અરજી ક્રમાંક ૭૮૬/૨૦૦૦ તથા ઈજાગ્રસ્ત મૂળજીભાઈ દ્વારા રૂપિયા ૫૦ લાખના વળતર માટે દાખલ કરાયેલ મોટર અકસ્માત દાવો અરજી ક્રમાંક ૭૮૫/૨૦૦૦. અધિકરણે કાર્યવાહી પૂર્ણ થયા બાદ, સંબંધિત દાવો અરજીઓમાં વાર્ષિક ૯% વ્યાજ સાથે અનુક્રમે રૂપિયા ૪૫,૩૫,૦૦૦/– અને રૂપિયા ૧૬,૪૨,૫૦૦/– મંજૂર કર્યા હતા. આ પરિસ્થિતિઓમાં જ હાલની અપીલો આ અદાલત સમક્ષ રજૂ થયેલ છે.

૩. અમે નોંધ લઈ શકીએ છીએ કે બે વીમા કંપનીઓ હતી; એક ફિયાટ કારની, અર્થાત્ ધ ઓરિયન્ટલ ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિ. હતી અને બીજી ફિયાટ યુનો

કારની, જે ધ ન્યૂ ઈન્ડિયા એશ્યોરન્સ કંપની લિ. છે. જ્યાં સુધી ફિયાટ કારની વીમા કંપની ધ ઓરિયન્ટલ ઈન્શ્યોરન્સ કંપની લિ.નો પ્રશ્ન છે, તેણે વળતરની રકમના પ્રમાણ સામે પ્રથમ અપીલ ક્રમાંક ૨૬૩૬ સન ૨૦૦૮ અને ૨૬૩૭ સન ૨૦૦૮ રજૂ કરી છે; જ્યારે ફિયાટ યુનો કારની બીજી વીમા કંપની ધ ન્યૂ ઈન્ડિયા એશ્યોરન્સ કંપની લિ.એ બેદરકારી અને વળતરની રકમના પ્રમાણ સામે પ્રથમ અપીલ ક્રમાંક ૨૯૦૧ સન ૨૦૦૮ અને ૨૯૦૨ સન ૨૦૦૮ રજૂ કરી છે.

૪. અમે ઓરિએન્ટલ ઈન્સ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી શેલાત, ન્યૂ ઈન્ડિયા અશ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી સંદીપ સી. શાહ તથા સંબંધિત અપીલોમાં મૂળ દાવેદારો તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી વિશાલ મહેતા સાથે વિદ્વાન વકીલ શ્રી મેહુલ એસ. શાહ, તેમજ પ્રથમ અપીલ ક્રમાંક ૨૯૦૧/૨૦૦૮ અને ૨૯૦૨/૨૦૦૮ માં ઓરિએન્ટલ ઈન્સ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ તરફથી વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી જુથાની સાથે વિદ્વાન વકીલ શ્રી મીના, જે મુખ્ય વિવાદી પક્ષકારો છે, તેમની દલીલો સાંભળી છે.

૫. અપીલકર્તાઓ – વીમા કંપનીઓ તરફથી હાજર રહેલ વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પરસ્પર બેદરકારીનું નિર્ધારણ ભૂલભર્યું છે. ઓરિએન્ટલ ઈન્શ્યોરન્સ કંપની લિ. તરફથી વિદ્વાન વકીલે રજૂ કર્યું હતું કે ફિયાટ કારના ચાલક અને ફિયાટ યુનો કારના ચાલક સામે

અનુક્રમે ૭૦% અને ૩૦% જેટલી બેદરકારીનું યોગ્ય નિર્ધારણ કરવામાં આવ્યું છે, જ્યારે ન્યૂ ઇન્ડિયા એશ્યોરન્સ કંપની લિ. તરફથી હાજર રહેલ વિદ્વાન વકીલે રજૂ કર્યું હતું કે અકસ્માતના સ્વરૂપને ધ્યાનમાં લેતાં તથા ફિયાટ કારના ચાલકની બેફામ અને બેદરકાર હંકારીને કારણે, ફિયાટ યુનો કારના ચાલકને નહીં પરંતુ ફિયાટ કારના ચાલકને સંપૂર્ણ બેદરકાર ઠેરવવો જોઇતો હતો અને ફિયાટ યુનો કારના ચાલક સામે કોઈ બેદરકારીનું નિર્ધારણ કરવામાં આવવું જોઇતું નહોતું.

૫.૧ ઉપરોક્ત દલીલોના પરિપ્રેક્ષ્યમાં, અમે બેદરકારીના આરોપણના પ્રશ્ન પર વિચાર કરી શકીએ છીએ. નોંધવું યોગ્ય છે કે ટ્રિબ્યુનલે સ્કૂટરના ચાલકને જરાય બેદરકાર માન્યો નથી અને ટ્રિબ્યુનલના નિષ્કર્ષનો તે ભાગ પડકાર હેઠળ નથી, પરંતુ ફિયાટ કારના ચાલક અને ફિયાટ યુનો કારના ચાલક વચ્ચે બેદરકારીના આરોપણનો મુદ્દો મૂળભૂત રીતે પડકાર હેઠળ છે.

૫.૨ અમે અભિલેખ અને કાર્યવાહીનું અવલોકન કર્યું છે. સાક્ષીઓના નિવેદનો, એફ.આઇ.આર. અને પંચનામા સ્વરૂપે અભિલેખ પર ઉપલબ્ધ પુરાવા દર્શાવે છે કે દાવેદારોના કહેવા મુજબ અને એફ.આઇ.આર.માં પણ, ફિયાટ કારના ચાલકે પ્રારંભે ફિયાટ યુનો કારને અથડામણ કરી હતી અને ત્યારબાદ સ્કૂટર સાથે અથડામણ કરી હતી, તે સાચું છે. પરંતુ અકસ્માતના સ્થળના પંચનામામાં થોડું ભિન્ન પરિસ્થિતિ દર્શાવવામાં આવે છે. ફિયાટ કારના આગળના ભાગે, જેમાં

રેડિયેટર પણ સમાવેશ પામે છે, નુકસાન છે અને તેથી ફિયાટ કારના ચાલકની બેદરકારી હતી. જોકે, જ્યાં સુધી ફિયાટ યુનો કારનો સંબંધ છે, ત્યાં વાહનની જમણી બાજુએ અને આગળના કાચ પર પણ નુકસાન છે, પરંતુ સંબંધિત પાસું એ છે કે ફિયાટ યુનો કારની સ્થિતિ પણ માર્ગના મધ્યમાં આવેલી સફેદ પટ્ટી નજીક છે. તેથી, ફિયાટ યુનો કારનો ચાલક માર્ગના મધ્યભાગની નજીક વાહન ચલાવતો હોવાની શક્યતા નકારી શકાય તેવી નહોતી. જો ઉપરોક્ત તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓ ધ્યાનમાં લેવામાં આવે, તો એવું માનવું મુશ્કેલ છે કે ફિયાટ યુનો કારનો ચાલક જરાય બેદરકાર નહોતો. જો કાર અતિ ડાબી બાજુએ ચલાવવામાં આવી હોત, તો ફિયાટ કાર દ્વારા ફિયાટ યુનો કારને અથડાવાની શક્યતા ટાળી શકાય તેવી હતી, પરંતુ તે જ સમયે, કારણ કે ફિયાટ કાર ફિયાટ યુનો કારની બાજુથી અથડાઈ છે અને પરિણામે સ્કૂટર સાથે પણ અથડામણ થઈ છે, અમને લાગે છે કે વધુ જવાબદારી ફિયાટ કારના ચાલક પર મૂકવી યોગ્ય છે અને તુલનાત્મક રીતે ઓછી જવાબદારી ફિયાટ યુનો કારના ચાલકને સોંપી શકાય. ટ્રિબ્યુનલએ બેદરકારીના પાસાઓનું વાજબી રીતે સંતુલન કરતાં ફિયાટ કારના ચાલકને ૭૦% બેદરકારી અને ફિયાટ યુનો કારના ચાલકને ૩૦% બેદરકારી આરીપિત કરી છે. તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લેતા, અમને એવું લાગતું નથી કે ટ્રિબ્યુનલએ અપનાવેલો અભિગમ અવાજબી અથવા તર્કવિરુદ્ધ છે, જે આ અદાલત દ્વારા અપીલીય સત્તાનો ઉપયોગ કરતાં હસ્તક્ષેપ માટે પાત્ર બને. તેથી, સંબંધિત વીમા કંપનીઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ સ્વીકારી શકાય તેમ નથી. તેથી, ઉક્ત દલીલ નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૫.૩ વીમા કંપનીઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવો પણ તર્ક રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો કે વળતરની રકમ, અને ખાસ કરીને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કરવામાં આવેલ આવકનું આકલન, અત્યંત વધુ છે અને યોગ્ય મનન–વિચારના અભાવે કરવામાં આવ્યું છે; જ્યારે દાવેદારો તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલએ એવો તર્ક રજૂ કર્યો હતો કે ટ્રિબ્યુનલએ નોંધ પર રજૂ કરાયેલ સામગ્રી અને દસ્તાવેજોના આધારે આવકનું યોગ્ય આકલન કર્યું છે અને સંબંધિત દાવા અરજીઓમાં સંબંધિત દાવેદારોને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલ વળતરની રકમમાં આ અદાલતે કોઈ હસ્તક્ષેપ કરવો ન જોઈએ.

૫.૪ આ વાંધાની તપાસ કરતાં જણાય છે કે ટ્રિબ્યુનલે નોંધપાત્ર રીતે રેકોર્ડ તથા રજૂ થયેલ પુરાવાનું, જેમાં ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટનું પ્રમાણપત્ર, આવકવેરા રિટર્ન્સ અને સૌથી મહત્વપૂર્ણ રીતે ૧૯૯૯–૨૦૦૦ તથા ૨૦૦૦–૨૦૦૧ના હિસાબી વર્ષો માટે દાખલ કરાયેલા રિટર્ન્સ અકસ્માતની તારીખ, જે ૨૧/૧૧/૨૦૦૦ હતી, પછી દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા તે પાસાનું, યોગ્ય રીતે પરીક્ષણ કર્યું નથી. અમારું એવું કહેવું સમજવું નહીં કે જ્યારે પણ રિટર્ન અકસ્માતની તારીખ પછી દાખલ કરવામાં આવે ત્યારે આવકના મૂલ્યાંકન માટે તેને સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢવો જોઈએ, પરંતુ સાથે સાથે, જ્યાં આધાર અકસ્માતની તારીખ પછી અસ્તિત્વમાં આવેલા દસ્તાવેજોના આધારે રાખવામાં આવેલ હોય તેવા કેસમાં અદાલતે પુરાવાને સૂક્ષ્મ નજરથી જોવો જોઈએ.

૫.૫ અમે નોંધીએ છીએ કે દાવેદારોની તરફેથી એક સાક્ષી – શિવાજી લાધાભાઈ સોરઠિયા, જે મૃતક હરસુખભાઈના ભાઈ છે, તેમણે દાવા અરજિના સમર્થનમાં આંક ૫૦ ઉપર સોગંદનામું દાખલ કર્યું હતું અને તેમની ઉલટતપાસ પણ કરવામાં આવી હતી. ઉલટતપાસ દરમિયાન ઉક્ત સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે રૂપમ કન્સ્ટ્રક્શન નામની ભાગીદારી પેઢીની રચના થવા પહેલાં મૃતક નાના–મોટા પેટા–ઠેકેદારીના કામ કરતાં હતા. ઉક્ત સાક્ષી, જેમને વધુ સારી જાણકારી ધરાવતા કહી શકાય, તેમણે જુબાની આપી છે કે તે સમયે, એટલે કે ભાગીદારી પેઢીની રચના પહેલાં, મૃતકની આવક પ્રતિમાસ રૂ. ૪,૦૦૦/– થી રૂ. ૫,૦૦૦/– હતી અને તેઓ કોઈ આવકવેરો ભરતા નહોતા. નોંધવા જેવું છે કે વર્ષ ૧૯૯૮–૧૯૯૯માં આવકવેરા માટેની મુક્તિ મર્યાદા રૂ. ૪૦,૦૦૦/– હતી અને હિસાબી વર્ષ ૧૯૯૮–૧૯૯૯ માટે તે વધારીને રૂ. ૫૦,૦૦૦/– કરવામાં આવી હતી અને તે ૨૦૦૪–૨૦૦૫ સુધી ચાલુ રહી હતી. તેથી, ઉક્ત સાક્ષીનું આ નિવેદન કે પેઢીની રચના પહેલાં મૃતક રૂ. ૪,૦૦૦/– થી રૂ. ૫,૦૦૦/– કમાતા હતા અને આવકવેરો ભરતા નહોતા, તે વિશ્વસનીય છે; કારણ કે અન્યથા પણ, સંબંધિત સમયગાળા દરમિયાન જો કોઈની આવક રૂ. ૪,૦૦૦/– હોય, તો આવકવેરા અધિનિયમ હેઠળ ઉપલબ્ધ મુક્તિ મર્યાદા અને નાની કપાતોને ધ્યાનમાં લેતા તે આવકવેરો ન પણ ભરતો હોય. આંક ૬૬ પર રજૂ કરાયેલા ચાર્ટર્ડ અકાઉન્ટન્ટના પ્રમાણપત્ર તથા વર્ષ ૧૯૯૮–૧૯૯૯ માટે દાખલ કરાયેલા આવકવેરા રિટર્ન મુજબ, મૃતક હરસુખભાઈની દર્શાવેલી આવક રૂ. ૫૧,૫૧૨/– છે. તેથી, એવું અનુમાન કરવું પડે કે સંબંધિત હિસાબી વર્ષ

૧૯૯૮–૧૯૯૯ માટે તેમની આવક રૂ. ૫૧,૫૧૨/– હતી. જોકે, હિસાબી વર્ષ ૧૯૯૯–૨૦૦૦ અને ૨૦૦૦–૨૦૦૧ માટેના આવકવેરા રિટર્ન અકસ્માતની તારીખ અને મૃતકના અવસાન બાદ દાખલ કરવામાં આવ્યા છે અને આવક અંદાજિત રીતે વધુમાં વધુ જણાવવામાં આવી છે

વર્ષ ૧૯૯૮–૧૯૯૯ની સરખામણીએ ૩.૫ ગણું. એ સાચું છે કે કર ચુકવવામાં આવ્યો છે, પરંતુ અકસ્માતની તારીખ અને મૃતકના અવસાન પછી; તેમ છતાં, જો વર્ષ ૧૯૯૮–૧૯૯૯ના અગાઉના વર્ષના રિટર્નના પ્રકાશમાં અને પ્રતિપરીક્ષામાં સાક્ષીએ કરેલી આ સ્વીકૃતિના આધારે કે પેઢીની રચના પહેલાં મૃતકની આવક પ્રતિ મહિનો રૂ.૪,૦૦૦/– થી રૂ.૫,૦૦૦/– હતી, રિટર્નોની વિશ્વસનીયતા કસોટી પર ચકાસવામાં આવે, તો એવું કહી શકાય કે વર્ષ ૧૯૯૯–૨૦૦૦ અને ૨૦૦૦–૨૦૦૧ના આવકવેરા રિટર્નોની વિશ્વસનીયતા ગંભીર રીતે સંશયાસ્પદ હતી. કોઈપણ રીતે, તે જ સમયે, એવું કહી શકાય નહીં કે મૃતકની આવકમાં કોઈ વધારો થયો જ ન હોત. પેઢીને મળેલા કોન્ટ્રાક્ટના કાર્ય સંબંધિત દસ્તાવેજો રજૂ કરવામાં આવ્યા છે. તેથી, અમને એવું જણાય છે કે આવકવેરા રિટર્ન વર્ષ ૧૯૯૯–૨૦૦૦ અને ૨૦૦૦–૨૦૦૧માં દર્શાવાયેલી આવકમાંથી, જે અકસ્માતની તારીખ અને મૃતકના અવસાન પછી દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા, મૃતકની આવક નક્કી કરવા માટે તેની ૧/૨ આવક ગણવી યોગ્ય અને વાજબી રહેશે. તદનુસાર, વર્ષ ૧૯૯૯–૨૦૦૦ અને ૨૦૦૦–૨૦૦૧ માટેની વાજબી આવક અનુક્રમે રૂ.૯૫,૦૦૦/– અને

રૂ.૧,૦૨,૦૦૦/– પ્રતિ વર્ષ ગણવામાં આવી શકે. જો ઉપરોક્ત વર્ષ ૧૯૯૮–૧૯૯૯ માટેની રૂ.૫૧,૫૧૨/–ની આવક, વર્ષ ૧૯૯૯–૨૦૦૦ માટેની રૂ.૯૫,૦૦૦/–ની આવક અને વર્ષ ૨૦૦૦–૨૦૦૧ માટેની રૂ.૧,૦૨,૦૦૦/–ની આવક ગણવામાં લઈ તેમનો સરેરાશ કાઢવામાં આવે અને રકમને ગોળ કરવામાં આવે, તો તે રૂ.૮૨,૬૬૬/– થાય, અને અમારા મત મુજબ તેને રૂ.૮૫,૦૦૦/– પ્રતિ વર્ષ સુધી ગોળ કરી શકાય, જે ભવિષ્યલક્ષી આવકના હેતુ માટે મૃતકની સરેરાશ આવક તરીકે ગણવામાં આવી શકે.

૫.૬ મૃત્યુ પામેલની ઉંમર ૩૬ વર્ષ હતી અને તેથી, ભાવિ આવકમાં ૫૦% નો વધારો આપી તેનો વિચાર કરી શકાય અને તેવી રકમ રૂપિયા ૪૨,૫૦૦/– થશે. તેથી, કુલ ભાવિ આવક રૂપિયા ૧,૨૭,૫૦૦/– ગણવામાં આવી શકે. સામાન્ય પરિસ્થિતિમાં, જો આવકવેરા રિટર્નમાં દર્શાવેલ સંપૂર્ણ આવકનો આધાર લેવામાં આવ્યો હોત, તો આવકવેરાની કપાતના હેતુસર બાબતનો વિચાર કરી શકાય. પરંતુ, ઉપર અમે ઉલ્લેખ કરેલ વિલક્ષણ પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લેતાં કે મોટા પ્રમાણમાં ૫૦% રકમ મૃત્યુ પામેલના અવસાન પછી દાખલ કરાયેલ આવકવેરા રિટર્નની ગણવામાં આવી છે, અમે માનીએ છીએ કે રૂપિયા ૧,૨૭,૫૦૦/– ની રકમમાંથી, જેને ઉપર અમે ભાવિ આવક તરીકે ગણેલી છે, કોઈ કપાત કરવી જોઈએ નહીં. જણાવેલ રકમમાંથી, દાવેદારોની સંખ્યા ચાર હોવાથી, મૃત્યુ પામેલના વ્યક્તિગત ખર્ચ માટે ૧/૪ રકમ કપાત કરી

શકાય, જે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સ્મ્ટી. સરલા વર્મા અને અન્ય વિ. દિલ્હી ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન અને અન્ય, અહેવાલિત (૨૦૦૯) ૬ એસ.સી.સી. ૧૨૧ ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય મુજબ થાય છે, જે રૂપિયા ૩૧,૮૭૫/– થાય છે અને ઉપરોક્ત રકમના ૩/૪ ભાગ રૂપિયા ૯૫,૬૨૫/– થાય છે અને ગોળીકરણ કર્યા બાદ, નિર્ભરતા લાભોના વિચાર માટે તે વાર્ષિક રૂપિયા ૯૬,૦૦૦/– ગણી શકાય.

૫.૭ ટ્રિબ્યુનલએ ૧૫નો ગુણક લાગુ કર્યો છે, જે સરલા વર્મા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય અનુસાર છે. તેથી, ગુણક લાગુ કર્યા પછી ભવિષ્યના આર્થિક નુકસાન અને નિર્ભરતા લાભો હેઠળ કુલ રકમ રૂ. ૧૪,૪૦,૦૦૦/– થાય છે, જ્યારે નિર્ભરતા લાભો સામે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ભૂલથી રૂ. ૪૫,૦૦,૦૦૦/– ઠરાવવામાં આવી હતી.

૫.૮ સહવાસના નુકસાન અને સ્નેહ તથા લાગણીના નુકસાનના મુદ્દા અંગે તેમજ અંત્યેષ્ટિ ખર્ચના મુદ્દા અંગે પણ એવું જણાય છે કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ઓછી રકમ મંજૂર કરવામાં આવી છે. સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજેતરના વલણને ધ્યાનમાં લેતાં, અમે સહવાસના નુકસાન અને સ્નેહ તથા લાગણીના નુકસાનના સંયુક્ત મથાળાઓ હેઠળ રૂપિયા ૧,૦૦,૦૦૦/– અને અંત્યેષ્ટિ ખર્ચ માટે રૂપિયા ૧૦,૦૦૦/–, એમ જણાવેલ મથાળાઓ હેઠળ કુલ રૂપિયા ૧,૧૦,૦૦૦/–

મંજૂર કરવું યોગ્ય માનીએ છીએ. અનુરૂપ, મોટર અકસ્માત દાવો અરજી ક્રમાંક ૭૮૬ ઓફ ૨૦૦૦ના દાવેદાર(ઓ) માટે વળતરની રકમ રૂપિયા ૧૫,૫૦,૦૦૦/– થશે અને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવેલ રૂપિયા ૪૫,૩૫,૦૦૦/– નહીં.

૫.૯ આ પરિસ્થિતિઓમાં, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલ ચુકાદો અને એવોર્ડમાં ફેરફાર કરવામાં આવવો યોગ્ય છે.

૬. ઈજાગ્રસ્ત દાવેદાર દ્વારા દાખલ કરાયેલ મોટર અકસ્માત દાવો અરજી નં. ૭૮૫/૨૦૦૦ અંગે, વળતરની ગણતરી માટે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કરવામાં આવેલી ચર્ચાના અવલોકનથી જણાય છે કે ઈજાગ્રસ્ત દાવેદારની પગારપત્રક મુજબ તેની આવક રૂ. ૭,૦૦૦/– પ્રતિ માસ ગણવામાં આવી હતી. એમ/એસ. રૂપમ કન્સ્ટ્રક્શનનું રૂ. ૧૦,૦૦૦/– પ્રતિ માસનું પગારપત્રક રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું, જેનું ગઠન મૃત્યુ પામેલ હરસુખભાઈએ કર્યું હતું, જેઓ પણ અકસ્માતમાં મૃત્યુ પામ્યા હતા અને તેમના પરિવારજનોએ અલગ દાવો અરજી દાખલ કરી છે. પુરાવામાં નોંધ પર આવ્યું છે કે અગાઉ, ૧૯૯૮ પૂર્વે, ઈજાગ્રસ્ત વિવિધ કંપનીઓમાં કામ કરતો હતો અને તેનો પગાર રૂ. ૬,૦૦૦/– પ્રતિ માસ હતો. ઈજાગ્રસ્ત દાવેદારના પગારમાંથી કોઈ આવકવેરો કપાત કરવામાં આવતો હતો કે નહીં અથવા તે આવકવેરો ચૂકવતો હતો કે આવકવેરા વળતરપત્રક દાખલ કરાયું હતું કે નહીં તે અંગે કોઈ સામગ્રી નોંધ પર આવી નથી. અકસ્માતની તારીખ

૨૧/૧૧/૨૦૦૦ છે, એટલે કે હિસાબી વર્ષ ૨૦૦૧–૨૦૦૨ દરમ્યાન મુક્તિ મર્યાદા રૂ. ૫૦,૦૦૦/– હતી અને તેથી, જો કોઈ વ્યક્તિ આવકવેરો ચૂકવતો ન હોય અને પગારદાર કર્મચારી હોય, તો તેની આવક રૂ. ૫૦,૦૦૦/– પ્રતિ વર્ષ અથવા પ્રતિ માસ રૂ. ૪,૧૬૬/– સુધી ગણવામાં આવી શકે અને તેને ગોળ કરીને રૂ. ૪,૨૦૦/– પ્રતિ માસ ગણાવી શકાય. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ભાવિ આવકના પાસાને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો નથી. વિકલાંગતા સમગ્ર શરીર માટે ૯૦% પ્રમાણિત કરાયેલ છે તે હકીકત અને પરિસ્થિતિઓ ધ્યાનમાં લેતાં, ઈજાગ્રસ્ત દાવેદાર પગારદાર કર્મચારી હતો તેથી ૫૦% વધારો આપીને ભાવિ આવકના પાસાને ધ્યાનમાં લેવું યોગ્ય ગણીએ છીએ. અનુસંગે, આર્થિક નુકસાનના હેતુસર રૂ. ૨,૧૦૦/– ઉમેરવામાં આવે તો તે રૂ. ૬,૩૦૦/– પ્રતિ માસ થાય. વધુમાં, સમગ્ર શરીરની ૯૦% વિકલાંગતા પ્રમાણિત થયેલ હોવાથી, ઈજાગ્રસ્તની ઉંમર ૩૮ વર્ષ ધ્યાનમાં લેતાં, સર્વોચ્ચ અદાલતના સરલા વર્મા (ઉપરોક્ત) કેસના નિર્ણય મુજબ યોગ્ય ગુણક ૧૫ રહેશે. અગાઉ નોંધ્યા મુજબ, જો રૂ. ૬,૩૦૦/– પ્રતિ માસનો આધાર લેવામાં આવે, તો પ્રતિ વર્ષ તે રૂ. ૭૫,૬૦૦/– થાય અને ૧૫ નો ગુણક લાગુ કર્યા બાદ, ઈજાગ્રસ્ત દાવેદારને ભાવિ આર્થિક નુકસાન હેઠળ આવી રકમ રૂ. ૧૧,૩૪,૦૦૦/– થાય અને તેના આધારે, ૯૦% વિકલાંગતા ગણવામાં આવતાં, તે રૂ. ૧૦,૨૦,૬૦૦/– થાય, જ્યારે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા રૂ. ૧૨,૦૯,૬૦૦/– ની રકમ ગણવામાં આવી હતી.

૬.૧ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા દવાઓ, ઔષધિઓ, ઈન્જેક્શનો વગેરે માટે રૂપિયા ૩,૫૦,૦૦૦/– વધુમાં મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે, સંભાળ રાખનારના ખર્ચા માટે રૂપિયા ૨૦,૦૦૦/– અને સ્કૂટરને થયેલ નુકસાન માટે રૂપિયા ૧૨,૯૦૦/– મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે, જેમાં હકીકતો અને પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લેતા, અમે હસ્તક્ષેપ કરવાની વૃત્તિ ધરાવતા નથી. તેમ છતાં, ઈજાગ્રસ્તને થયેલી ઈજા અને તેને ૯૦% અશક્તતા છે તથા તેને આ સ્થિતિ સમગ્ર જીવન દરમિયાન સહન કરવી પડી શકે છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં લેતા, પીડા, આઘાત અને યાતના તેમજ જીવનના ઉપભોગના નુકસાનના શીર્ષક હેઠળ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવેલા રૂપિયા ૫૦,૦૦૦/–ના બદલે રૂપિયા ૧,૦૦,૦૦૦/– મંજૂર કરવું યોગ્ય રહેશે. તદનુસાર, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવેલ રૂપિયા ૧૬,૪૨,૫૦૦/–ની રકમના બદલે કુલ રકમ રૂપિયા ૧૫,૦૩,૫૦૦/– થશે.

૭. ઉપરોક્ત અવલોકનો અને ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું ધારવામાં આવે છે કે દાવો અરજી – મોટર અકસ્માત દાવો અરજી ક્રમાંક ૭૮૬ ઓફ ૨૦૦૦ ના મૂળ દાવેદાર રૂપિયા ૧૫,૫૦,૦૦૦/– ના વળતર મેળવવા હકદાર રહેશે અને મોટર અકસ્માત દાવો અરજી ક્રમાંક ૭૮૫ ઓફ ૨૦૦૦ ના મૂળ દાવેદાર રૂપિયા ૧૫,૦૩,૫૦૦/– ના વળતર મેળવવા હકદાર રહેશે; બન્નેને અરજીની તારીખથી લઈને રકમ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ચૂકવવામાં આવે અથવા જમા કરવામાં આવે ત્યાં

સુધી, અને જો જમા કરવામાં આવી હોય તો તેના પર ઉપાર્જિત વ્યાજ સહિત, વાર્ષિક ૯% ના દરે વ્યાજ મળશે. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલ ચુકાદો અને પુરસ્કાર તે મુજબ સુધારેલ ગણાશે અને બધી અપીલો ઉપરોક્ત હદ સુધી મંજૂર ગણાશે. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નહીં.

૭.૧ ટ્રિબ્યુનલ વળતરની રકમનું પુનઃગણતર કરશે અને જો કોઈ રકમ પરત આપવાની બનતી હોય, તો ઉપરોક્ત હદ સુધી તે સંબંધિત વીમા કંપની – અત્રેની અપીલકર્તાને પરત કરવામાં આવશે.

[જયંત પટેલ, ન્યાયાધીશ]

[જી. બી. શાહ, ન્યાયાધીશ]

તા. ૨૦–૪–૨૦૧૫ના આદેશ મુજબ સુધારેલ. સહી/–

The translation of this judgment has been provided by M/s Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.

==

<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.